

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.00
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 3.

V Mariboru, dne 19. januarija 1899.

Tečaj XXXIII.

Gospodarski shod v Mariboru.

Kadar govorijo naši državniki in politiki o kmetiskem stanu, imenujejo ga s ponosom steber cele države. In nemara res verjamejo svojim besedam. Kajti kadarkoli je treba prevzeti v državi kako breme, hitro se spomnijo na ta steber ter zavalijo nanj vso težo. Toda vse ima svoje meje. Preveč se je že obložil in obtežil kmetiski steber, zato se je začel sibiiti in razpadati. Ako se mu hitro ne pomaga, ako se kmalu ne podpre, porušil se bo ta najmočnejši steber naše države in se spremenil v razvaline.

Kmet sam čuti, da mu gine zemlja pod nogami, in s strahom se ozira njegovo oko naokoli, da bi zagledalo pomočnika, rešitelja. In kako se razveseli, kadar opazi može, ki se zbirajo z resnim namenom, da bi mu pomagali izboljšati slabo stanje. To veselo zaupanje se je pokazalo tudi zadnji četrtek dne 12. januarija v Mariboru v prostorih hotela »zur Stadt Wien,« kamor so za kmetiske blaginje goreči može sklicali zaupni shod, da se posvetujejo, kako bi se v sedanjih slabih časih kmetiskemu stanu najlažje pomaglo zopet na noge. Zaupni može in kmetje, povabljeni k shodu, so se v velikem številu odzvali vabilu ter prihiteli v Maribor. Videli smo zastopnike iz vseh krajev krasnega slovenskega Štajerja.

Zaupnemu shodu je predsedoval šentlenartski dekan Jurčič, podpredsednikom pa je bil izvoljen odvetnik dr. Pipuš in zapisnikarjem odvetnik dr. Glaser. Ob pol 12 se je začelo zborovanje. Prvi je govoril državni

poslanec in voditelj krščanskih socialistov na Kranjskem, prof. dr. Krek. Njegov govor je bil strogo poučnega značaja. Neznosnih gospodarskih razmer so kriva napačna liberalna načela, po kojih je prikrojena sedanja človeška družba. Naš kmet je bil vajen na tesno družinsko življenje. Trgovati med svetom mu ni bilo treba. Kar je potrebovala družina, oskrbelo se je doma, kar je zahtevala gosposka, plačalo se je z domačimi pridelki, in ne z denarjem. Toda prišel je liberalizem s svojimi pogubnimi kapitalističnimi načeli. Denar je zavladal in kmet bi moral začeti z denarno trgovino. Njegovi pridelki so se vrgli na svetovni trg, in tudi njegove potrebe so se nahajale odsej le na tem trgu, odkoder bi si jih naj kupoval. A naš kmet ni mogel stopiti na svetovni trg. Zato ni bil vzgojen, temu je nasprotoval tudi značaj njegovega stanu. Navezan na očetov dom in domačo zemljo ni mogel biti danes tukaj, jutri tam. Vsled tega je prišel v roke špekulantom, agentom, prekupcem. Toda ker se družabni red ne spremeni, treba se je kmetu prilagoditi sedanjemu redu. V izobrazbo in pomoč naj so mu za ta korak zadruga, konsumna društva in posojilnice. S to organizacijo pa bo storjen tudi začetek novemu družabnemu redu, v katerem bi se naj proizvajanje in kroženje blaga nahajalo v rokah gospodarskih organizmov. Govorniku so večkrat živahno pritrdjevali in ko je nehal, razlegalo se je po dvorani burno ploskanje.

Na to je nastopil voditelj žalske zadruge, Ivan Kač, ki je slovenskemu narodu znan

kot »Žaljski« po svojih lepih povestih v knjigah družbe sv. Mohorja, našim čitateljem pa še posebej kot razumen in praktičen pisatelj člankov »Kmetiske zadruge«. Razlagal nam je poučni namen zadrug, da se povzdigne strokovno znanje kmetiskega stanu. Pripovedal nam je tudi, koliko uspehov je že dosegla žalska zadruga, kajti povspesovala je umno obdelovanje kmetiskih posestev, pridobivala po nizki ceni kmečke potrebsčine ter pri-skrbela kmečkim pridelkom (hmelju, ovsu itd.) drage kupce. Za njim je govoril J. Stanovnik, voditelj z gospodarsko zadrugo združenega konsumnega društva v Horjulu na Kranjskem. Njegova domača in šaljiva beseda, s katero je razkladal velik pomen zadruge in konsumnega društva v Horjulu za gospodarsko blagostanje ondotnega prebivalstva, je vsem poslušalcem močno ugajala. O uspehih horjulske zadruge je govoril naš list že lani v zadnjih dveh številkah natančneje. Na shod je prihitel tudi tajnik »Zveze slovenskih posojilnic,« Fran Jošt, ter nas vnmel za ustanovitev Raiffeisenovih posojilnic.

Nad tri ure je trajal pomenljivi shod. Vsakdo se je lahko prepričal iz besed go-vornikov, da je v sedanjih časih za kmeta zadruga organizacija nujno potrebna in da ni brezuspešna. Udeleženci naj širijo to pre-pričanje po celem slovenskem Štajerju in potem naj sledi resno delo, v pomoč in blagor kmetiskemu stanu!

Listek.

Skrivnost mojstra Kornila.

(Francoski A. Daudet, — Jan Stanovsky.)

V soseski mesta Tarakon ob izlivu reke Rone smo svoje dni veliko mlinarili. 10 ur daleč so kmetje nosili k nam v mlin. Okoli vasi so bili hribi pokriti z mlini, katere je gonil veter. Na desni in na levi sukale so se veternece, po poti navzgor in dol pomikali so se tovorni osli in mule, obložene s polnimi žaklji. Ves teden bilo ti je na uho po-kanje in frackanje bičev in v ušesih ti je šumel hripav »hiii« hlapcev in mlinarskih pomočnikov. Ob nedeljah smo se kar tru-moma valili k mlinom, kjer so točili mlinarji sladko vinsko kapljico. Mlinarice s čipkastimi robci in zlatimi križci bile so lepe kot kraljice. Nobenkrat nisem pozabil svoje piščalke in potem se je plesalo pozno v noč. Mlini so bili srce našega življenja, bogastvo in ponos našega kraja.

Tu pride vdarec, ki je hudo ranil mlinare. V Parizu so bili sklenili, postaviti paromline ob cesti v Tarakon, in ta nesrečni sklep so tudi izvršili. Takoj so začeli ljudje zamenjavati svoje žito z moko pri paromlinarjih, in mlini na veter so prišli popolnoma ob veljavo in

delo. Nekaj časa so še tekmovali s svojimi smrtnimi sovražniki, toda par jim je pre-trgal nit življenja, in drug za drugim so šli spat. — Ne vidiš več polnih žakljev žita ... mlinarice so prodale svoje zlate križece ... rujnega vinca ni več! Rajanje je prenehalo! Naj si je spuščal Eol tudi vse vetre, mliniske veternece so bile nepregibne ...

Nekega dne porušili so mlinarji svoje zidovje ter začeli na istem prostoru saditi trsje in olive. V sredi te nesrečne občine pa je stal na svojem holmeu mlin, kojega ve-ternece so se sukale neprestano, kakor bi hotele nagajati svojemu zakletemu sovražniku. Bil je to mlin mojstra Kornila, ki je nosil že 60 let »belo suknjo« in bil ves zagrizen v svoj obrt. Te novotarije so ga skoro ob pamet spravile. Ves teden je tekal po vasi in vpil na ves glas, da hočeje zastrupiti ljudi z moko, ktero pripravlja paromlin.

»Ne hodite,« kričal je razjarjen, »k tem razbojnikom, če hočete jesti kruh, kajti moko pripravljajo s parom, ki je iznajdba hudičeva, med tem ko jaz delam z vetrom, ki je di-hanje dobrega Boga!« Hvalil je brez konca in kraja mline na veter, ni mu zmanjkalo besed, toda — nikdo ga ni poslušal.

Potem pa se je starček zaprl v svoj mlin in samotaril kot plašljiva žival. Pri sebi ni maral nikogar, niti svoje 15letne

vnukinje Vivetke, ki po smrti starišev razun dedeka ni imela žive duše na svetu. Da si je služila svoj kruhek, opravljala je pri nekem kmetu manjša opravila, žela in olive trgala. Sicer jo je dedek iz srca ljubil, kajti prišel je večkrat 4 ure hodá, akoravno je solnce pripekalo hudo, da bi videl Vivetko pri delu. Kadar je bil pri nji, zrl ji je po cele ure s solznimi očmi v obraz. Ljudje so ugibali, zakaj mlinar pusti Vivetko pri tujih ljudeh in nekateri so trdili, da iz zgolj skoposti. Čudno se jim je zdelo tudi to, da človek, ki je na glasu mojstra Kornila, ki je bil vedno visoko čislán in prišedši v cerkev praznično oblečen, zdaj bosonog hodi po ulicah, z luknjasto čepico in z raztrgano obleko.

V življenju mlinarja pa nekaj ni bilo jasno. Že dlje časa namreč ni nikdo iz oko-lice nosil k njemu v mlin, in vendar se ve-ternece niso hotele vstaviti. Po večerih so ga srečavali, ko je gonil svojega osla pred seboj, obloženega z veliko vrečo moke.

»Dober večer, mojster Kornil,« so ga po-zdravljali, »Vi pa še vedno mlinarite?«

»Vedno, vedno, moji ljubi,« odgovarjal je kratko, in lice mu je sijalo radosti, »hvala Bogu, dela mi ne manjka.« Ako pa si ga vprašal, odkod dobiva toliko dela, položil je prst na usta ter te tišil: